

*Ба Шурои диссертациони 6D.K0A- 004
назди Донишгоҳи милли Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, маҳалаи Буни
Ҳисорак, шаҳраки донишҷӯён,
бинои таълими №8, синф. 102)*

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Муҳаммадзода Ҷомӣ Абдурахмон дар мавзӯи «Рушди механизми ҳамкориҳои минтақавӣ дар соҳаи об (дар заминаи маводҳои кишварҳои Осиёи Марказӣ)», ки барои дарёфти дараҷаи илми номзоди илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 5.2 - Иқтисодиёт (5.2.21 - Иқтисодиёти ҷаҳонӣ) пешниҳод шудааст.

Дар шароити тағйирёбии иқлим, афзоиши нобаробарии захиравӣ ва шиддатёбии рақобат барои дастрасӣ ба манбаъҳои табиӣ, масъалаи идоракунии об ҳамчун унсур амнияти иқтисодӣ ва энергетикӣ аҳамияти калидӣ пайдо кардааст. Аз ин лиҳоз, таҳқиқоти мазкур ҷавобгӯи талаботи илми иқтисоди муосир ва ниёзҳои амалии ҳамкориҳои минтақавӣ мебошад.

Автореферати пешниҳоднамудаи Муҳаммадзода Ҷомӣ Абдурахмон ба таҳқиқи масъалаи мураккаб ва бисёрҷанбаи рушди механизми ҳамкориҳои минтақавӣ дар соҳаи об дар минтақаи Осиёи Марказӣ бахшида шудааст. Мавзӯи интихобшуда ба равандҳои муосири иқтисодиёти ҷаҳонӣ, бахусус ба мушкилоти вобастагии мутақобилаи давлатҳо дар истифодаи захираҳои трансмиллӣ, иртиботи мустаким дорад.

Бояд қайд намуд, ки Минтақаи Осиёи Марказӣ аз лиҳози захираҳои об дорои хусусияти хоси гидрографӣ мебошад: манбаъҳои асосии об дар кишварҳои болооб ташаккул ёфта, қисми зиёди истеъмоли он дар кишварҳои поёноб амалӣ мегардад. Чунин сохтори тақсими табиӣ вобастагии мутақобилаи иқтисодии давлатҳоро тақвият дода, зарурати ташаккули механизмҳои самараноки ҳамоҳангсозии манфиатҳоро ба миён меорад. Дар сурати мавҷуд набудани чунин механизмҳо, хатари ихтилофоти иқтисодӣ, экологӣ ва иҷтимоӣ афзоиш меёбад. Илова бар ин, масъалаи об дар минтақа на танҳо хусусияти захиравӣ, балки стратегӣ дорад. Он бо рушди комплекси

обию энергетикӣ, фаъолияти соҳаи кишоварзӣ, таъмини амнияти озуқаворӣ ва устувории экологӣ алоқаманд мебошад. Аз ин рӯ, таҳияи равишҳои иқтисодӣ ва институтсионалии ҳамкориҳои минтақавӣ дар соҳаи об ҳамчун шартҳои муҳими таъмини рушди устувори дарозмуддат арзёбӣ мегардад.

Муаллиф дар автореферат заминаҳои назариявии таҳқиқотро дар асоси таҳлили осори олимони ватанию хориҷӣ ва санадҳои байналмилалӣ пешниҳод намуда, масъалаи ҳамгирии захираҳои обро дар чорчӯбаи назарияи иқтисодии ҷаҳонӣ баррасӣ кардааст. Хусусияти мусбати кор дар он аст, ки механизми ҳамкориҳои минтақавӣ на танҳо ҳамчун равандҳои сиёсӣ ё ҳуқуқӣ, балки ҳамчун низоми иқтисодӣ бо унсурҳои институтсионалӣ, молиявӣ ва ташкиливу идоракунӣ арзёбӣ мегардад.

Дар қисмати навоари илмӣ муаллиф як қатор натиҷаҳои қобили тавачҷухро пешниҳод намудааст. Аз ҷумла, мафҳуми «истифодаи оқилонаи захираҳои об дар минтақа» дар сатҳи категорияи иқтисодӣ таҳия гардида, робитаи он бо таъмини рушди устувор ва амнияти обию энергетикӣ нишон дода шудааст. Пешниҳоди модели концептуалии ҳамкориҳои минтақавӣ, ки бар принсипҳои идоракунӣ ва ҳамгирии захираҳои об асос ёфтааст, низ арзишманд мебошад.

Аҳаммияти амалии таҳқиқот дар имконияти истифодаи хулосаҳо ва тавсияҳои пешниҳодшуда ҳангоми тақмили сиёсати давлатӣ ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи об зоҳир мегардад. Натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд барои мақомоти соҳавӣ, марказҳои таҳлилӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии ҳамчун асоси илмӣ хизмат намоянд.

Бо вучуди ин, дар автореферат баъзе камбудихо ба назар мерасанд, аз ҷумла:

1. Дар қисмати тавсияҳои амалӣ мушаххас намудани доираи субъектҳои масъул ва абзорҳои иқтисодии татбиқ, ба андешаи мо, арзиши амалии таҳқиқотро боз ҳам афзун менамуд.

2. Муаллиф робитаи байни механизми ҳамкориҳои об ва равандҳои ҳамгирии иқтисодӣ (ЕАЭС, СҲШ ва ғ.)-ро ишора мекунад, аммо таҳлили

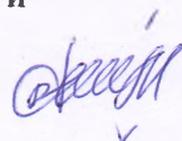
муфассали таъсири онҳоро ба соҳаи об пешниҳод менамуд ба Ҷоиди кор мебуд.

Бояд қайд кард, ки эродҳои зикршуда характери тавсиявӣ дошта, ва ба мазмуну мундариҷа, натиҷаи назариявӣ, методию амалии диссертатсия дар маҷмуъ автореферати диссертатсияи Муҳаммадзода Ҷомӣ Абдурахмон таъсири манфӣ намерасонанд.

Дар маҷмуъ, автореферати диссертатсияи Муҳаммадзода Ҷомӣ Абдурахмон дар мавзӯи «Рушди механизми ҳамкориҳои минтақавӣ дар соҳаи об (дар заминаи маводҳои кишварҳои Осиёи Марказӣ)» ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия (қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 марти соли 2021, № 3) ҷавобгу буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2 - Иқтисодиёт (5.2.21 - Иқтисодиёти ҷаҳонӣ) сазовор мебошад.

Н.и.и., дотсент, мудири кафедраи иқтисодиёти ҷаҳон ва муносибатҳои байналмилалӣ

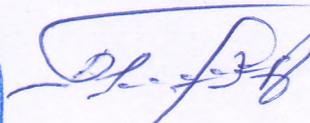
Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон

Рустамзода Ф.М.

Дурустии имзои н.и.и.-ро тасдиқ менамоем.

Сардори шӯбаи кадрҳо ва корҳои махсуси Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон

Пирзода С.С.

Суроғаи муассаса: 734061, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, кӯчаи Дехотӣ ½, Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. E-mail: tguk@mail.ru Телефон: +992(37) 234-83-46, (992) 934-44-41-45

Сана 30.03.2026